

Péče o seniory = krach veřejných financí?

Britský časopis Economics zveřejnil v srpnu tohoto roku zajímavý článek, ve kterém popisuje již delší dobu probíhající diskusi zejména některých evropských států – jak zajistit dlouhodobě finančně udržitelné sociální služby a sociální zabezpečení.

■ **Text: Ing. Jiří Horecký, Ph.D., MSc., MBA,** prezident APSS ČR;
doc. Ing. Ladislav Průša, CSc., proděkan pro vědu a tvůrčí činnost, Fakulta veřejných politik Slezské univerzity v Opavě

Titulek tohoto článku by měl být: Mohou se bohaté státy starat o seniory, aniž by zkrachovaly? V časopise Economics jsou citované např. Dánsko a Nizozemsko, tedy země, které vydávají na dlouhodobou péči nejvíce ze zemí OECD.

Právě Nizozemsko očekává do r. 2050 zdvojnásobení počtu osob starších 75 let a obavy vyvolává zejména budoucí potřeba zaměstnat v pomáhajících profesích více lidí.

V červenci tohoto roku pak ministryně pro dlouhodobou péči Cony Helder prohlásila, že v budoucnosti se budou muset starší osoby více spoléhat na sebe a méně na profesionální pečovatele.

Nizozemsko pak není jedinou zemí, která se obává o budoucnost a dostupnost dlouhodobé péče.

Hlavní obavou je, zda bude dostatek pracovníků. Vzhledem k očekávané budoucí poptávce po dlouhodobé péči o seniory bude dle OECD nutné do r. 2040 zaměstnat v zemích OECD zhruba 13,5 mil. nových zaměstnanců. Nová evropská EU CARE strategie pak uvádí, že do r. 2050 bude jen v Evropě nutné zaměstnat 1,6 mil. nových pečovatelů.

Některé země již provádějí změny. V únoru prohlásil prezident Joe Biden, že USA zavede minimální personální standard a lepší vymahatelnost pravidel v domovech pro seniory. Nový zákon má pak více podpořit financování péče lidí v jejich domácím prostředí. Ve Velké Británii zvýšili v r. 2021 daň ze mzdy, aby mohli mimo jiné zaplatit dlouhodobou péči o seniory. A po 20 letech diskusí zavádí Slovinsko povinné pojištění dlouhodobé péče.

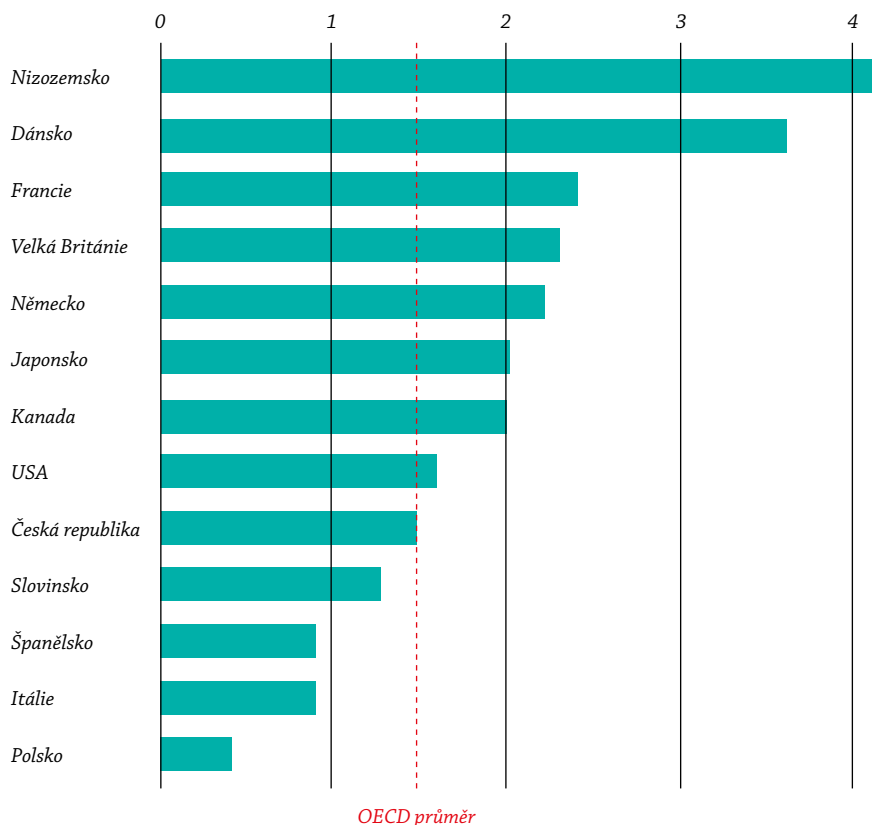
Čím méně financí dávají vlády jednotlivých zemí na podporu a kapacity profesionálních sociálních služeb pro seniory, tím více se břímě péče přesouvá na rodinné pečující. V Americe se 42 mil. lidí pravidelně stará o někoho, kdo je straší 50 let. Evropská komise pak odhaduje objem neformální péče v Evropě na 2,5 procenta HDP Evropské unie. Podmínky pro pečující jsou lepší v systémech, které lépe financují sociální služby, jako zmiňované Nizozemsko nebo Dánsko, ale i zde panují obavy z nedostatku pracovníků. „Zkrátka nebudeme mít dost lidí, abychom zajistili stejnou službu za 10–15 let,“ uvádí Just Morten, šéf zdravotně-sociálního odboru v Kodani.

V roce 2015 rozdělili Nizozemci dlouhodobou péči o seniory do těchto oblastí: První se týká podpory a pomoci s domácností (nikoliv péče o vlastní osobu), kterou musí zajišťovat města a obce. Povinné soukromé zdravotní pojištění pak pokrývá zdravotní náklady. Terénní a rezidenční péče je pak hrazena mixem daňových výnosů, příspěvků od příjemců péče a regionů.

Jak Dánsko, tak Nizozemsko vidí jako jednu z cest zdůraznění prevence, co největší a nejdelsí zachování soběstačnosti a aktivního života. V Dánsku mají speciální program rehabilitace a tréninku pro osoby opouštějící nemocnice. Díky němu se podle jejich vyjádření daří snížit potřebu domácí a terénní péče o 40 %.

Další nadějí je digitalizace a příchod nových technologií, které by mohly částečně nahrazovat placenou lidskou práci. Jde např. o telemedicínu či videohovory se sestrou.

Že bude nutné systémy dlouhodobé péče reformovat, měnit či adaptovat v celé Evropě, si uvědomuje i Evropská komise, která 7. září vydala EU CARE STRATEGY, ve které upozorňuje na největší současné problémy dlouhodobé péče, popisuje směry, jakými se vydat při hledání jejich řešení, a přináší řadu doporučení jak pro samotnou Evropskou komisi, tak členské země, které by do jednoho roku měly připravit národní akční plány.

Tab.: Celkové výdaje za dlouhodobou péči (v procentech) v poměru k HDP (za rok 2019, nebo nejnovější dostupná data), zdroj: OECD